

Юридичний факультет
Кафедра цивільного права і процесу
СИЛАБУС

навчальної дисципліни «Цивільне право (Загальні положення, Речове право, Зобов'язальне право)»

Кількість кредитів ЄКТС	7 кредитів ЄКТС
Період викладання	3-4 семестри
Рівень вищої освіти	Перший
Спеціальність	081 «Право» (081 «Law»)
Освітня програма	LAW
Викладач(і)	Мамедова Світлана Маліківна, доктор філософії в галузі права, доцент кафедри цивільного права і процесу
Профайл викладача(ів)	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=lk7ZWpEAAAAJ Мамедова Світлана Маліківна
Доступ до матеріалів курсу	Портал юридичного факультету: http://surl.li/chygw
Контактна інформація	s.mamedova@donnu.edu.ua

Анотація

ОК «Цивільне право (Загальні положення, Речове право, Зобов'язальне право)» є базовою для здобувачів ОП «Право» і (разом із іншими ОК) формує результати навчання та компетентності правників відповідно до змісту та фокусу освітньої програми, додатково до НРК, відповідно до стандарту ВО за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у:

отриманні теоретичних знань щодо сутності основних інститутів загальної частин цивільного права - права власності та інших речових прав, зобов'язального права (договірних та недоговірних зобов'язань), спадкового права; аналіз нормативно-правових актів; формування вмій і практичних навичок при застосуванні цивільного законодавства; формування у здобувачів вищої освіти наукового світогляду, креативності, практичного мислення, правосвідомості і правничої культури.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає отримання наступних компетентностей:

- інтегральні компетентності (ІК):

1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

- загальні компетентності (ЗК):

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-1).
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК-2).
3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК-3).
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК-4).
5. Здатність використовувати інформаційних та комунікаційних технологій (ЗК-6).
6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК-7).
7. Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК-8).
8. Здатність працювати в команді (ЗК-9).
9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК-11).
10. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми (ЗК-12).

- спеціальні компетентності (СК):

1. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи (СК-3).
2. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (СК-7).
3. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини (СК-8).
4. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти (СК-11).
5. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції (СК-12).
6. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ (СК-13).
7. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації (СК-14).
8. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування (СК-15).

9. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (СК-16).

За результатами вивчення дисципліни слід очікувати наступні:

- результати навчання (РН)

1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин (РН 1).
2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини (РН 2).
3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН 3).
4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу (РН 4).
5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю (РН 5).
6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему (РН 6).
7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами (РН 7).
8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права (РН 8).
9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій (РН 9).
10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології (РН 10).
11. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло (РН 12).
12. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13).
13. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності (РН 14).
14. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних (РН 15).
15. Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності (РН 16).
16. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди (РН 17).
17. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (РН 18).
18. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (РН 19).

19. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і роботи обґрунтовані правові висновки (РН 20).

20. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку, зробленого у різних правових ситуаціях (РН 21).

Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (РН 22).

Організація та оцінювання навчання визначена «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса», «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса», Методичними рекомендаціями до розробки критеріїв оцінювання знань здобувачів за типовими завданнями в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса. Форми поточних і підсумкових контролів – розв’язання тестів, кейсів, виконання завдань для самостійної роботи, підготовка науково-дослідної роботи, виконання прикладних завдань, що спрямовані на засвоєння основних засад цивільного права (загальні положення, речове право, зобов’язальне право), здійснення аналізу цивільного законодавства, аналіз судової практики в зазначеній сфері.

Екзамен не є обов’язковою формою підсумкового контролю через можливість здобувачів отримати 100 балів протягом семестру сумарно за всі види навчальної діяльності.

За змістовний модуль 1 здобувач може отримати в сумі 60 балів, які складаються з організаційно-навчальної роботи здобувачів в аудиторії – 45 балів, самостійної роботи – 5 балів та залікової модульної роботи - 10 балів.

За змістовний модуль 2 здобувач може отримати в сумі 60 балів, які складаються з організаційно-навчальної роботи здобувачів в аудиторії – 45 балів, самостійної роботи – 5 балів та залікової модульної роботи - 10 балів.

Організація навчання за дисципліною відбувається в наступних форматах:

- 1) аудиторні заняття (лекції, практичні заняття, залікова модульна робота);
- 2) самостійна робота здобувача здійснюється під керівництвом викладача за допомогою платформи корпоративної пошти ДонНУ імені Василя Стуса.

Аудиторні заняття реалізуються відповідно до наступного **календарного плану викладання дисципліни, конкретні дати відповідають розкладу занять і графіку навчального процесу:**

**Календарний план викладання дисципліни
«Цивільне право (Загальні положення, Речове право, Зобов'язальне право)»**

Тиждень/ дата/ години	Тема	Форма проведення заняття	Завдання для практичних занять і СРС (Практичні завдання розміщені за посиланням http://surl.li/chygw)	Термін виконання (дата і час)	Мах кількість балів
Змістовний модуль 1 (60 балів)					
1-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 1. Цивільне право як галузь, наука та навчальна дисципліна Практичне заняття: з теми 1	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 1	1-й тиждень	3
2-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 2. Джерела цивільного права Практичне заняття: з теми 2	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 2	2-й тиждень	3
3-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 3. Цивільні правовідносини Практичне заняття: з теми 3	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 3	3-й тиждень	4
4-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин Практичне заняття: з теми 4	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 4	4-й тиждень	3
5-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин Практичне заняття: з теми 4	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 4	5-й тиждень	4
6-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин Практичне заняття: з теми 5	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 5	6-й тиждень	3
7-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань,	7-й тиждень	3

Донецький національний університет імені Василя Стуса

	Практичне заняття: з теми 5		розгляд судової практики до теми 5		
8-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 6. Держава, Автономна Республіка Крим і територіальні громади як учасники цивільних правовідносин Практичне заняття: з теми 6	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 6	8-й тиждень	3
9-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 7. Об'єкти цивільних правовідносин Практичне заняття: з теми 7	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 7	9-й тиждень	4
10-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 7. Об'єкти цивільних правовідносин Практичне заняття: з теми 7	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 7	10-й тиждень	3
11-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 8. Особисті немайнові права фізичних осіб та їх цивільно-правовий захист Практичне заняття: з теми 8	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 8	11-й тиждень	3
12-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 9. Правочини Практичне заняття: з теми 9	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 9	12-й тиждень	3
13-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 9. Правочини Практичне заняття: з теми 9	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 9	13-й тиждень	3
14-й тиждень, 4 години 56 годин	Лекція: Тема 10. Здійснення цивільних прав і виконання обов'язків. Охорона і захист цивільних прав Практичне заняття: з теми 10	Лекція Практичне заняття Залікова модульна робота	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 10 Вирішення тестових завдань – залікова модульна робота	14-й тиждень	3 10
		ЕКЗАМЕН			40

Самостійна робота здобувача здійснюється під керівництвом викладача у формі ведення юридичного словника основних термінів за темами змістовного модулю 1 та оцінюється максимально у 5 балів

Змістовний модуль 2 (60 балів)

1-й тиждень, 2 години	Лекція: Тема 11. Представництво	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 1	1-й тиждень	
2-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 12. Строки здійснення, захисту цивільних прав та виконання цивільних обов'язків Практичне заняття: з теми 11-12	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 2	2-й тиждень	5
3-й тиждень, 2 години	Лекція: Тема 13. Речові права. Загальні положення про право власності	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 3	3-й тиждень	
4-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 13. Речові права. Загальні положення про право власності Практичне заняття: з теми 13	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 4	4-й тиждень	6
5-й тиждень, 2 години	Лекція: Тема 14. Підстави набуття та припинення права власності	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 4	5-й тиждень	
6-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 15. Право приватної власності фізичних осіб Практичне заняття: з теми 14-15	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 5	6-й тиждень	6
7-й тиждень, 2 години	Лекція: Тема 16. Право приватної власності юридичних осіб Практичне заняття: з теми 16	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 5	7-й тиждень	
8-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 17. Право державної та комунальної власності Практичне заняття: з теми 17	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 6	8-й тиждень	6

Донецький національний університет імені Василя Стуса

9-й тиждень, 2 години	Лекція: Тема 18. Право спільної власності	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 7	9-й тиждень	
10-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 19. Речові права на чуже майно Практичне заняття: з теми 18-19	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 7	10-й тиждень	6
11-й тиждень, 2 години	Лекція: Тема 20. Захист права власності та інших речових прав	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 8	11-й тиждень	
12-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 21. Загальні положення про зобов'язання Практичне заняття: з теми 20-21	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 9	12-й тиждень	6
13-й тиждень, 2 години	Лекція: Тема 21. Загальні положення про зобов'язання	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 9	13-й тиждень	
14-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 22. Відповідальність за цивільним правом Практичне заняття: з теми 22	Лекція Практичне заняття	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 10	14-й тиждень	5
15-й тиждень, 2 години	Лекція: Тема 22. Відповідальність за цивільним правом	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 4	15-й тиждень	
16-й тиждень, 4 години	Лекція: Тема 23. Спадкове право Практичне заняття: з теми 23	Лекція Практичне заняття Залікова модульна робота	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 10 Вирішення тестових завдань – залікова модульна робота	16-й тиждень	5 10

Донецький національний університет імені Василя Стуса

17-й тиждень, 2 години	Лекція: Тема 23. Спадкове право	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми 4	17-й тиждень	
51 година					
		ЕКЗАМЕН			40
<p>Самостійна робота здобувача здійснюється під керівництвом викладача у формі ведення юридичного словника основних термінів за темами змістовного модулю 2 та оцінюється максимально у 5 балів</p>					

3. МЕТОДИ І ФОРМИ КОНТРОЛЮ, КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Система оцінювання знань з дисципліни «Цивільне право (Загальні положення, Речове право, Зобов'язальне право)»

за 100-бальною шкалою

Поточний контроль (має 60 балів)				Підсумковий контроль (має 40 балів)	Загальна кількість балів
Заліковий модуль 1					
Організаційно-навчальна робота здобувачів в аудиторії	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Залікова модульна робота		
45	0	5	10	40	100

ФОРМИ КОНТРОЛЮ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Заліковий модуль 1 оцінюється за наступними показниками:

- організаційно-навчальна робота студента в аудиторії;
- самостійна робота
- залікова модульна робота.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за заліковий модуль 1, складає **60 балів**, з яких,

- за організаційно-навчальну роботу в аудиторії – **45 балів** максимально;
- за самостійну роботу – **5 балів** максимально;
- за залікову модульну роботу - **10 балів** максимально.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-НАВЧАЛЬНА РОБОТА здобувачів в аудиторії оцінюватися з урахуванням участі в практичних заняттях (виступи, доповнення, відповіді на питання, вирішення задач, доповіді).

Організаційна робота включає роботу на 14 практичних заняттях в заліковому модулі 1 і 8 практичних заняттях в заліковому модулі 2. Оцінка роботи на кожному занятті може складати 5, 4, 3, 0 (незадовільно) балів:

5 балів виставляється студенту, що показав всебічні та глибокі знання передбаченого програмою матеріалу, законодавства, додаткової літератури, рекомендованої програмою курсу, що проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу.

4 бали виставляється студенту, що показав повне знання передбаченого програмою матеріалу, що засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою курсу, що виявив стабільний характер знань і здібності до їх самостійного заповнення та оновлення в ході практичної діяльності.

3 бали виставляється студенту, який показав знання основного матеріалу в обсязі навчальної програми, необхідному для майбутньої роботи, знайомому з основною літературою, рекомендованою програмою курсу, який проте припустився неточностей у відповіді на теоретичні завдання або при вирішенні практичного завдання, зокрема, неточність формулювань окремих понять, або який показав поверхневе знання одного з теоретичних питань або при вирішенні практичних завдань. Ця оцінка виставляється і у разі недостатньо аргументованого викладення матеріалу, недостатньо чітко і послідовно висловленої відповіді.

0 балів виставляється студенту, який виявив істотні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, що виражається у незнанні основних понять та положень навчального курсу, в невмінні пов'язати теоретичний матеріал з прикладами з чинного законодавства, юридичної практики, що свідчить про невідповідність студента до професійної діяльності за спеціальністю 081 «Право».

Види навчальної роботи здобувачів: опитування, розв'язання задач/ситуацій, тестування, складання кейсів, ділова гра тощо.

Опитування є інструментом оцінювання динаміки набутих результатів навчання, оцінювання знання термінології, фактів, понять, теорій, концепцій, розуміння, пояснення і сприймання інформації, вміння передати набуті знання своїми словами, висловлюватися з відповідної теми коротко чи розширено із аргументацією власної позиції.

Критерії оцінювання опитування (усне/письмове).

Ієрархія отримання балів передбачає чотири рівні:

Високий (5 б.): усна/письмова відповідь є правильною, цілісною, логічною, обґрунтованою, містить аргументацію, аналітичні міркування, демонструє критичне мислення здобувача.

Середній (4 б.): усна/письмова відповідь є правильною, логічною, частково обґрунтованою, аналітичні міркування та аргументація є недостатніми.

Достатній (3б.): усна/письмова відповідь є частково правильною, нецілісною, фрагментарною, недостатньо аргументованою.

Вирішення задач:

Задача – це об’єкт розумової діяльності, що містить чітко визначену мету і завдання при заданих умовах, потребує розв’язання шляхом математичних обчислень із застосуванням методичного інструментарію. Задача повинна містити запитання, умову та вихідні дані.

Ситуація – це умова або сукупність умов, обставин або подій, що створюють певну ситуацію, викликають певні взаємовідносини людей, стан, положення або обстановку.

Мета рішення задач/ситуацій – обробляти інформацію, застосовувати знання при розв’язуванні задач, практичних ситуацій із застосуванням методичного інструментарію, демонструвати критичне, аналітичне та логічне мислення, здійснювати комунікації, працювати автономно та/або в команді.

Критерії оцінювання розв’язування задач/ситуацій.

Ієрархія отримання балів передбачає чотири рівні:

Високий (5 балів): задача/ситуація виконана вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), зроблено логічні висновки.

Середній (4 бали): задача/ситуація виконана частково вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні частково застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), є висновки.

Достатній (3 бали): задача/ситуація виконана із помилками, розрахунки є епізодичними, при рішенні не застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), висновки відсутні.

Низький (від 0 до 2 балів): задача/ситуація виконана невірно, розрахунки є епізодичними, відсутній методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), сумнівні висновки.

САМОСТІЙНА РОБОТА виконується у формі ведення юридичного словника основних термінів за темами змістовних модулів.

Самостійна робота оцінюється максимально **по 5 балів** у змістовному модулі 1 та 2.

Самостійна робота має бути виконана і надіслана викладачу до останнього практичного заняття.

Критерії оцінки самостійної роботи:

5 балів – проведено глибокий аналіз законодавчих актів, наукової літератури в результаті якого досліджено та виписано з визначенням по 10-9 термінів з кожної теми.

4 балів – проведено глибокий аналіз законодавчих актів, наукової літератури в результаті якого досліджено та виписано з визначенням по 8-7 термінів з кожної теми.

3 бали – проведено достатній аналіз законодавчих актів, наукової літератури в результаті якого досліджено та виписано з визначенням по 6-5 термінів з кожної теми.

2 бали - проведено поверхневий аналіз законодавчих актів, наукової літератури в результаті якого досліджено та виписано з визначенням по 4-3 термінів з кожної теми.

1 бал - проведено поверхневий аналіз законодавчих актів, наукової літератури в результаті якого досліджено та виписано з визначенням по 2-1 термінів з кожної теми.

0 балів – робота не проведена.

ЗАЛКОВА МОДУЛЬНА РОБОТА виконується у формі тестування

ТЕСТИ є інструментом оцінювання результатів навчання. Тестовий формат оцінювання знань і вмінь може бути спрямований на такі типи результатів опанування освітньої програми як знання, розуміння, застосування, вміння аналізувати, надавати оцінку, синтезувати і створювати нові знання і продукти відповідно до рівня і ступеню освіти.

Мета тесту – оцінити рівень знань та вмінь здобувачів вищої освіти, проаналізувати результати в частині їх відповідності до очікуваного переліку зазначених в ОП результатів навчання та компетентностей, визнати рівень засвоєння і опанування кожним здобувачем.

Критерії оцінювання тестів. Максимальний бал за відмінне виконання тесту встановлюється викладачем з орієнтацією на комплекс знань і вмінь, що оцінюються. Ієрархія отримання балів здобувачем передбачає два можливі варіанти – максимальний бал при правильному розв'язанні тесту і 0, якщо здобувач припустився помилки.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ проводиться на вибір студента у формі екзамену або альтернативних видів робіт:

Види підсумкового контролю	Вимоги	Кількість балів
екзамен за екзаменаційним	Відповідно до переліку контрольних питань	40 балів: 3

білетом		теоретичні питання * 12 балів + 4 бали за визначення
опублікування наукової статті у фаховому науковому виданні	1) загальні вимоги до оформлення і змісту http://old.geography.lnu.edu.ua/Publik/Period/Problemy_girs_land/vymogy.pdf 2) спеціальні вимоги – тематика статті має відповідати предмету дисципліни «Цивільне право (Загальні положення, Речове право, Зобов'язальне право)», має бути довідка з редакції, що стаття прийнята до опублікування у відповідний номер журналу.	40 балів
заняття призового місця на всеукраїнському конкурсі наукових робіт	за тематикою дисципліни	40 балів
заняття призового місця на всеукраїнських/міжнародних змаганнях	за тематикою дисципліни	40 балів

Критерії оцінювання екзамену

40-33 бали - виставляється студенту, що показав всебічні та глибокі знання передбаченого програмою матеріалу, законодавства, додаткової літератури, рекомендованої програмою курсу, що проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу.

32-25 балів - виставляється студенту, що показав повне знання передбаченого програмою матеріалу, що засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою курсу, що виявив стабільний характер знань і здібності до їх самостійного заповнення та оновлення в ході практичної діяльності.

24-15 балів - виставляється студенту, який показав знання основного матеріалу в обсязі навчальної програми, необхідному для майбутньої роботи, знайомий з основною літературою, рекомендованою програмою курсу.

14-0 бали - виставляється студенту, який виявив істотні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, що виражається у незнанні основних понять та положень навчального курсу, в невмінні пов'язати теоретичний матеріал з прикладами з чинного законодавства, юридичної практики, що свідчить про невідповідність студента до професійної діяльності за спеціальністю «Право».

Зразок екзаменаційного білету

**ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА**

Освітній ступінь «Бакалавр»

Напрямок/Спеціальність: 081 «Право»

Форма навчання: денна

Навчальна дисципліна: Цивільне право (Загальні положення, Речове право, Зобов'язальне право)

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 5

1. Відмежування цивільного права від інших галузей права.
2. Виникнення та державна реєстрація юридичної особи. Місце знаходження юридичної особи.
3. Поняття та класифікація підстав виникнення, зміни і припинення цивільних правовідносин.
4. Дайте визначення поняття «цивільна правосуб'єктність».

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права і процесу

Протокол № __ від _____ р.

В.о. завідувача кафедри _____

Писарєва Е.А.

Екзаменатор _____

Мамедова С.М.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів (підсумкова оцінка)	Оцінка ECTS
90 – 100	A
82-89	B
75-81	C
67-74	D
60-66	E
0-59	FX

Орієнтовні питання для підготовки до екзамену

1. Поняття цивільного права як галузі права, науки та навчальної дисципліни.
2. Предмет і метод цивільно-правового регулювання.
3. Функції і принципи цивільного права.
4. Система цивільного права України.
5. Відмежування цивільного права від інших галузей права.
6. Предмет і методи науки цивільного права.

7. Поняття та види джерел цивільного права. Значення судової практики для розвитку цивільного права.
8. Цивільне законодавство, його ієрархія. Місце міжнародних договорів України в системі джерел цивільного права.
9. Дія цивільного закону в часі, просторі та за колом осіб.
10. Поняття і класифікація цивільних правовідносин.
11. Елементи цивільного правовідношення.
12. Правоздатність фізичної особи. Заборона на заняття певними видами діяльності.
13. Суб'єктивне цивільне право та суб'єктивний цивільний обов'язок: поняття й структура.
14. Дієздатність фізичної особи: поняття та ступені дієздатності.
15. Обмеження дієздатності фізичної особи й визнання її недієздатною: підстави, порядок, правові наслідки.
16. Місце проживання фізичної особи. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою і оголошення її померлою: підстави й правові наслідки. Наслідки повернення особи, визнаною безвісно відсутньою й оголошеною померлою.
17. Поняття юридичної особи. Ознаки юридичної особи, зовнішні форми їх прояву.
18. Правоздатність юридичної особи. Ліцензування окремих видів господарської діяльності.
19. Виникнення та державна реєстрація юридичної особи. Місце знаходження юридичної особи.
20. Припинення юридичної особи: поняття, способи, їх характеристика.
21. Відокремлені підрозділи юридичної особи, особливості їх статусу. Дочірні підприємства.
22. Класифікація юридичних осіб.
23. Особливості правового статусу акціонерного товариства.
24. Особливості правового статусу товариства з обмеженою відповідальністю й товариства з додатковою відповідальністю.
25. Поняття, види і класифікація об'єктів цивільних прав.
26. Поняття речі як об'єкту цивільних правовідносин. Класифікація речей і її правове значення.
27. Гроші і валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин.
28. Цінні папери як об'єкти цивільних правовідносин.
29. Послуги й результати робіт як об'єкти цивільних прав.
30. Поняття та класифікація підстав виникнення, зміни і припинення цивільних правовідносин.
31. Поняття й класифікація правочинів.
32. Умови дійсності правочинів.
33. Форма правочинів і наслідки її недотримання.
34. Недійсні правочини.

35. Наслідки визнання правочину недійсним.
36. Поняття і суб'єкти представництва.
37. Виникнення і види представництва.
38. Довіреність: поняття, форма, строк дії.
39. Передоручення. Припинення довіреності та наслідки припинення.
40. Поняття і принципи здійснення цивільних прав і виконання обов'язків.
41. Межі здійснення цивільних прав. Поняття зловживання правом.
42. Захист цивільних прав: поняття, форми і способи захисту.
43. Самозахист цивільних прав та міри оперативної дії на порушника.
44. Поняття і особливості цивільно-правової відповідальності.
45. Види цивільно-правової відповідальності, їх класифікація.
46. Підстава цивільно-правової відповідальності. Склад цивільного правопорушення.
47. Вина учасників цивільного правовідношення: презумпція, вплив форми вини на обсяг цивільно-правової відповідальності. Відповідальність без вини.
48. Збитки: поняття, види. Обчислення збитків. Співвідношення збитків з неустойкою.
49. Компенсація моральної шкоди в цивільному праві.
50. Поняття строків та термінів в цивільному праві. Види і класифікація строків.
51. Порядок обчислення строків (термінів) в цивільному праві.
52. Поняття й значення строку позовної давності. Початок перебігу строку позовної давності.
53. Загальний та спеціальні строки позовної давності. Вимоги, на які строк позовної давності не розповсюджується.
54. Припинення, переривання і відновлення позовної давності.
55. Власність як економічна та юридична категорії. Співвідношення понять «власність», «майно» і «речі».
56. Поняття і зміст права власності. Ризик випадкової загибелі речі, тягар власності. Межі здійснення права власності.
57. Підстави виникнення права власності.
58. Підстави припинення права власності.
59. Обмежені речові права (сервітут, емфітевзис, суперфіцій).
60. Система форм власності та її значення.
61. Зміст права власності: поняття, співвідношення правомочностей.
62. Право приватної власності фізичної особи: об'єкти, особливості виникнення і припинення.
63. Право власності господарського товариства. Поняття статутного капіталу (фонду) господарського товариства, особливості його формування.
64. Право власності Українського народу, його об'єкти.
65. Спільна часткова власність: поняття, підстави, особливості відчуження частки, припинення.

66. Спільна сумісна власність: поняття, підстави виникнення. Режим спільної сумісної власності подружжя.
67. Цивільно-правові способи захисту права власності: поняття, види.
68. Способи захисту права власності, їх класифікація.
69. Віндикація майна. Особливості витребування майна у незаконного добросовісного набувача. Розрахунки при витребуванні майна з незаконного володіння.
70. Негаторний позов. Позов про визнання права власності.
71. Поняття спадкування. Відкриття спадщини: підстави, місце, час.
72. Спадкування за законом. Черги спадкування.
73. Спадкування за заповітом. Легат, покладання, спадковий сервітут.
74. Прийняття спадщини та відмова від спадщини. Оформлення спадкових прав.
75. Спадковий договір.
76. Особисті немайнові права: поняття, види. Особисте немайнове правовідношення.
77. Право на повагу честі, гідності, право на недоторканність ділової репутації особи. Захист цих прав.
78. Поняття і ознаки зобов'язання. Зобов'язальне правовідношення.
79. Суб'єкти зобов'язання. Заміна осіб в зобов'язанні (уступка вимоги і переведення боргу).
80. Належне виконання зобов'язання: поняття та зміст.
81. Принцип реального виконання зобов'язання і принцип неприпустимості односторонньої відмови від договору.
82. Припинення зобов'язання: підстави і наслідки.
83. Неустойка як вид забезпечення виконання зобов'язання: поняття і співвідношення із збитками.
84. Порука й гарантія як види забезпечення виконання зобов'язання: поняття та відмінності.
85. Завдаток як вид забезпечення виконання зобов'язання. Відмінність від авансу.
86. Притримання як вид забезпечення виконання зобов'язання.
87. Застава як вид забезпечення виконання зобов'язання. Види застави, їх характеристика.
88. Поняття і зміст цивільно-правового договору.
89. Укладання цивільно-правового договору, стадії укладання.
90. Зміна і розірвання цивільно-правового договору: підстави і наслідки.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст.141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356 (зі змінами та доповненнями).
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492 (зі змінами та доповненнями).
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. №436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №18-22. Ст. 144. Глава 24.
5. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. №2768-III (Глава 17). *Відомості Верховної Ради України*. 2002. №3-4. Ст. 27.
6. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 7. Ст. 273.
7. Конвенція Ради Європи про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 р.: ратифікована (із застереженнями) Законом України від 17 липня 1997 р. №475/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. №40. Ст. 263 (із змінами, внесеними Законом України від 24 березня 1999 року №551- XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. №22-23. Ст. 197).
8. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 р. (дата набуття чинності для України: 01.02.1991 р.). *Офіційний вісник України*. 2006. № 15. Ст.1171.
9. Конвенція про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів (дата підписання Україною: 14.06.74 р., дата ратифікації: 14.07.93 р., дата набуття чинності: 01.04.94 р.). *Офіційний вісник України*. 2006. № 15. Ст. 1171.
10. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. №3477- IV. *Урядовий кур'єр*. 2006. № 60.
11. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. №2709-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 32. Ст. 422.
12. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. № 1023-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 30. Ст. 379. в редакції від 1 грудня 2005 року № 3161-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 7. Ст. 84 (зі змін. та доповн.).
13. Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основоположних свобод людини 1950 р., Першого протоколу та протоколів №2, 4, 7 і 11 до Конвенції: Закон України від 17.07.1997 р. № 475/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. №40. Ст. 264.

14. Про ратифікацію Конвенції про правову допомогу і відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах: Закон України від 10 листопада 1994 р. № 240. *Зібрання законодавства України*. Серія 3. 2001. №1. Ст. 26.
15. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента України від 10 червня 1997 р. № 503/97. *Офіційний вісник України*. 1997. № 24. Ст. 11 (із змінами і доповненнями).
16. Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР: Постанова Верховної Ради України від 12 вересня 1991 р. № 1545-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 46. Ст. 621.
17. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. №. 1. Ст. 1.
18. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 1 липня 2010р. № 2398-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 38. Ст. 509.
19. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV (із змін. і доп.). *Офіційний вісник України*. 2003. № 25.
20. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. № 50-51. Ст. 384 (зі змінами та доповненнями).
21. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 49. Ст. 682 (зі змінами та доповненнями).
22. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 13. Ст. 69.
23. Про кооперацію: Закон України від 10 липня 2003 року № 1087-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 5. Ст. 5 (зі змінами та доповненнями).
24. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10 квітня 1992 року № 2265-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 30. Ст. 414 (зі змінами та доповненнями).
25. Про фермерське господарство: Закон України від 19 червня 2003 року № 973-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 45. Ст. 363 (зі змінами та доповненнями).
26. Про холдингові компанії в Україні: Закон України від 15 березня 2006 року № 3528-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 34. Ст. 291 (зі змінами та доповненнями).
27. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02 березня 2015 р. № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст. 158 (зі змінами та доповненнями).
28. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 29. Ст. 34 (зі змінами та доповненнями).
29. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину

незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 р. № 266/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 1. Ст. 1 (зі змінами та доповненнями).

30. Про приєднання України до Женевської конвенції 1930 року, якою запроваджено Уніфікований закон про переказні векселі та прості векселі: Женевська конвенція 1930 р., якою запроваджено Уніфікований закон про переказні векселі та прості векселі: ратифікована Законом України від 6 липня 1999 р. № 826-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 34. Ст. 290.

31. Про приватизаційні папери: Закон України від 6 березня 1992 р. № 2173-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 24. Ст. 352 (зі змінами та доповненнями).

32. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 31. Ст. 268 (зі змінами та доповненнями).

33. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2374-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 24. Ст. 128 (зі змінами та доповненнями).

34. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 30. Ст. 239 (зі змінами та доповненнями).

35. Про інформацію: Закон України в редакції від 13 січня 2011 р. № 2938-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 313 (зі змінами та доповненнями).

36. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314 (зі змінами та доповненнями).

37. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 р. № 3425-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст. 383 (зі змінами та доповненнями).

38. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003. *Офіційний вісник України*. 2003. №25. Ст.1174 (зі змінами та доповненнями).

39. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22 травня 2003 р. *Офіційний вісник України*. 2003. №25. Ст.1175 (зі змінами та доповненнями).

40. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 р. № 236/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 36. Ст. 164 (із змін. та доп.).

41. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16 листопада 1992 р. № 2782-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993 № 1. Ст. 1 (з подальш. змін. та доп.).

42. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів: Закон України від 23 вересня 1997 р. № 540/97-ВР. *Відомості*

Верховної Ради. 1997. № 50. Ст. 302 (з подальш. змін. та доп.).

43. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650 (з подальш. змін. та доп.).

44. Про органи реєстрації актів цивільного стану: Закон України від 24 грудня 1993 р. № 3807-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 14. Ст. 78 (з подальш. змін. та доп.).

45. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 20. Ст. 99.

46. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 1 липня 2004 р. № 1952-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 51. Ст. 553.

47. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 10 квітня 1992 р. № 2269-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 31. Ст. 244 (у редакції Закону від 14 березня 1995 р., Закон № 98-95-ВР; з подальш. змін. та доповн.).

48. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від 17 червня 1992 р. № 2471-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 35. Ст. 517 (з подальш. змін. та доповн.).

49. Про судову практику в справах про захист права власності та інших речових прав: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 07 лютого 2014 року № 5. URL: http://sc.gov.ua/ua/golovna_storinka/plenum_vssu_prijnjav_novi_postanovi.html

50. Про практику застосування судами статті 376 Цивільного кодексу України (про правовий режим самочинного будівництва): Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30 березня 2012 р. № 6. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0006740-12>

51. Про деякі питання практики застосування норм Цивільного та Господарського кодексів України: Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 07.04.2008 р. № 01-8/21. *Вісник господарського судочинства*. 2008. № 3

52. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Національного банку України щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 58 Конституції України (справа про зворотню дію в часі законів та інших нормативно-правових актів) від 9 лютого 1999 року № 1-рп/99. *Офіційний вісник України*. 1999. № 7. Ст. 255.

53. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміну "законодавство") від 9 липня 1998 р. № 12-рп/98. *Офіційний вісник України*. 1998. № 32.

54. Про судову практику у справах про спадкування: постанова Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 2008 р. № 7. *Вісник Верховного Суду України*. 2008. № 6.

55. Про судову практику розгляду цивільних справ про спадкування: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 24-753/0/4-13 від 16 травня 2013 р. URL: http://sc.gov.ua/ua/2013_rik.html

56. Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 березня 1992 р. № 6 (із змінами). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-92>.

57. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 р. № 4 (із змінами). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/card/v0004700-95>.

58. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення підпункту 1 пункту 4 Положення про паспортну службу органів внутрішніх справ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України (справа щодо прописки), від 14 листопада 2001 р. № 15-рп/2001 (справа № 1-31/2001). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-01>.

59. Про судову практику в справах про визнання громадянина обмежено дієздатним чи недієздатним: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 28.03.1972 р. №3 (з подальш. змінами та доповн.). *Бюлетень законодавства і юридичної практики України*. 1999. №5. С.5-8.

60. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням товариства обмеженою відповідальністю "Міжнародний фінансово-правовий консалтинг" про офіційне тлумачення частини третьої статті 99 Цивільного кодексу України від 12 січня 2010 р. № 1-рп/2010. *Офіційний вісник України*. 2010. №3. Ст. 113.

61. Про практику розгляду судами корпоративних спорів: постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2008 р. №13. *Вісник Верховного Суду України*. 2008. № 11.

62. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 р. № 4.

63. Про затвердження Положення про застосування Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду»: наказ Мін'юст України, Генеральної прокуратури України, Мінфіну України від 04 березня 1996 р. № 6/5, 3, 41. Сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0106-96>.

64. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 32 Закону України «Про Державний бюджет України на 2000 рік» та статті 25 Закону України «Про Державний бюджет України на 2001 рік» (справа про відшкодування шкоди державою) від 3 жовтня 2001 року № 12-рп/2001, справа № 1-36/2001. *Офіційний вісник України*. 2001. № 41.

Ст. 1863.

65. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 5, частини третьої статті 6, статті 32 Закону України «Про угоди про розподіл продукції» (справа про угоди про розподіл продукції) від 6 грудня 2001 р. № 17-рп/2001, справа № 1-40/2001. – п.п. 3.1.-3.3. *Офіційний вісник України*. 2001. № 50. Ст. 2239.

66. Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи: Постанова Верховного Суду України від 27 лютого 2009 р. № 1. *Вісник Верховного суду України*. 2009. № 3. С. 7.

67. Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 року № 5, із змінами і доповненнями, внесеними постановою Пленуму Верховного Суду України від 25 травня 1998 року № 15. *Юридичний вісник України*. 2001. № 10. С. 41.

68. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Затверджено наказом Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 р. № 282/20595. *Офіційний вісник України*. 2012. № 17. Ст. 632 (зі змінами та доповненнями).

69. Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними: постанова Пленуму Верховного Суду України від 06 листопада 2009 р. № 9. Сайт Верховної Ради України URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-09>.

70. Практика розгляду судами цивільних справ про визнання правочинів недійсними: Узагальнення Верховного Суду України від 24 листопада 2008 р. *Вісник Верховного суду України*. 2009. № 1. С. 22.

71. Про деякі питання визнання правочинів (господарських договорів) недійсними: постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 29 травня 2013 р. № 11. *Все про бухгалтерський облік*. 2013. № 96. С. 46.

72. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Хендсайд проти Сполученого Королівства» (Handyside v. the United Kingdom) від 07.12.1976 р., серія А, N 24, стор. 23.

73. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Лінгенс проти Австрії» (Lingens v. Austria) від 08.07.1986 р., серія А, № 103, стор. 26.

74. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Обершлік проти Австрії» (Oberschlick v. Austria) (N 1) від 23.05.1991 р., серія А, N 204, стор. 25.

75. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Де Хайес Гийзелс проти Бельгії» (De Haes Gijssels v. Belgium) від 24.02.1997 р. *Reports of Judgements and Decisions*, 1997-I, стор. 233 – 234.

76. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті 4 Цивільного процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес) від 1 грудня 2004 року № 18-рп/2004.

Офіційний вісник України. 2004. № 50. Ст. 3288.

77. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Спорронг и Льоннрот против Швеції» (Sporrong and Lönnroth v. Sweden) від 23 вересня 1982 р., 5 EHRR 35.

78. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Джеймс проти Сполученого Королівства» (James and Others v. United Kingdom) від 21 лютого 1986 р., Серія А, No. 98-В.

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Цивільне право. Загальна частина : навчальний посібник / О. Бондаренко, Н. Іванюта, Л. Ніколенко, В. Буга, Р. Колосов. ВД «Дакор», 2021. 312 с.
2. Іванов Ю. Ф. Цивільне право України : Навч. посіб. у 2 т. / Ю. Ф. Іванов, О. В. Куриліна, М. В. Іванова. 2-ге вид. доповн. і переробл. Т. 1. К.: Алерта, 2019. 342 с.
3. Кузнецова Н. Проблеми гармонізації та уніфікації сучасного приватного права. *Право України*. 2012. № 1/2. С. 139-153.
4. Майданник Р.А. Речове право: підручник. К.: Алерта, 2019. 1102 с.
5. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за заг. Ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ:ТЮрінком Інтер, 2019. Т. 1. 752 с.
6. Спасибо-Фатєєва І.В. Цивілістика на шляху формування доктрини: вибр. наук. пр. Х.: Золоті сторінки, 2012. 696 с.
7. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. / За ред. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. I Загальна. К.: Видавництво Ліра. К, 2018. 736 с.
8. Цивільне право: підручник: у 2 т. /В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, Т.І. Бєгова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право, 2011. Т. 1. 656 с.
9. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т.7: Загальні положення про зобов'язання та договір / За ред. проф. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Х.: ФО-П Лисяк Л.С., 2012. 736 с.
10. Парасюк М.В., Парасюк В.М., Грабар Н.М. Цивільне право України (загальна частина) (у схемах та таблицях): навч. посіб. Львів : Растр-7, 2020. 364 с.

Допоміжна література

1. Актуальні проблеми цивілістики у цифрову добу : монографія / за ред. Є.О. Харитоновна, О.І. Харитонової; НУ ОЮА. Одеса: Юридична література, 2018. 248 с. (Серія: Цивілістика та «ІТ-право»).

2. Блажівська Н. Є. Електронний правочин у цивільному праві України: монографія; за наук. ред. д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України Р.О. Стефанчука. К. : Алерта, 2014. 240 с.
3. Коваль І.Ф., Щербакова Н.В. Особливості участі закладів вищої освіти у заснуванні суб'єктів інноваційної діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 5. С. 79-85.
4. Коваль І.Ф., Щербакова Н.В. Щодо застосування поняття організаційно-правова форма в Господарському кодексі України. *Форум права*. 2015. № 3. С. 107-112.
5. Недійсність правочинів: комент. суд. практики / [І.В. Спасибо-Фатєєва, В.І.Крат, Н.Ю. Філатова та ін.]; за заг. ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: Право, 2018. 264 с.
6. Правовий захист корпоративних прав за законодавством України та країн Європейського Союзу [текст]: Збірник наукових праць за мета ріалами XVIII Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 вересня 2019 року, м. Івано-Франківськ), / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф.Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В.В. Луця. Івано-Франківськ, 2019. 293 с.
7. Мамедова С. М., Фомик О. С. Щодо питання захисту честі, гідності та ділової репутації, посягання на які відбулося в соціальних мережах в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 4. 2022. С. 161-164.
8. Мамедова С. М. Підстави застосування штрафних санкцій в господарському праві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 98 – 105.
9. Мамедова С. М. Майновий стан сторін як підстава зменшення розміру штрафних санкцій. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 2. С. 277 – 280.
10. Мамедова С. М. Зменшення розміру штрафних санкцій за порушення господарських зобов'язань. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. №. 3. Р 2. С. 13 – 19.
11. Мамедова С.М. Щодо відмінних особливостей процентів за користування чужими грошовими коштами за ст. 536 ЦК України, процентів річних за ч. 2 ст. 625 ЦК України та відсотків за ч. 3 ст. 549 ЦК України. Матеріали XX науково-практичної конференції «Доктрина приватного права: традиції та сучасність», присвячена 100-й річниці з дня народження доктора юридичних наук, професора, член-кореспондента АН УРСР, ректора Харківського юридичного інституту (1962-1987 р.р.) Василя Пилиповича Маслова (04 лютого 2022 р.). Харків, 2022.
12. Щербакова Н.В. Корпоративні способи захисту прав учасників під час реорганізації господарських товариств. *Міжнародний журнал «Право і суспільство»*. 2019. № 10. С. 114-123.

13. Щербакова Н.В. Напрями удосконалення законодавства з питань складної реорганізації юридичних осіб. *Правничий часопис Донецького національного університету*. 2015. №1/2. С. 75-83.

14. Щербакова Н.В. Питання змісту корпоративного договору. *Міжнародний журнал «Право і суспільство»*. 2018. № 8. С. 123-132.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua>
2. Українсько-європейський консультативний центр з питань законодавства: <http://www.uerplac.kiev.ua>
3. Інститут порівняльного права: <http://www.comparativelaw.kiev.ua>
4. Сайт Уповноваженого Верховною Радою з прав людини:
<http://www.ombudsman.gov.ua>
5. Сайт Міністерства юстиції України: <http://www.minjust.gov.ua>
6. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України:
<http://www.ccu.gov.ua>
7. Офіційний веб-сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України: <http://www.nssmc.gov.ua/>
8. Офіційний веб-портал «Судова влада України»: <http://www.scourt.gov.ua>
9. Єдиний державний реєстр судових рішень:
<http://www.reyestr.court.gov.ua>

Викладач

Світлана МАМЕДОВА

В. о. завідувача кафедри

Елла ПИСАРЄВА

Гарант освітньої програми

Елла ПИСАРЄВА

Керівник спеціальності

Ірина КОВАЛЬ